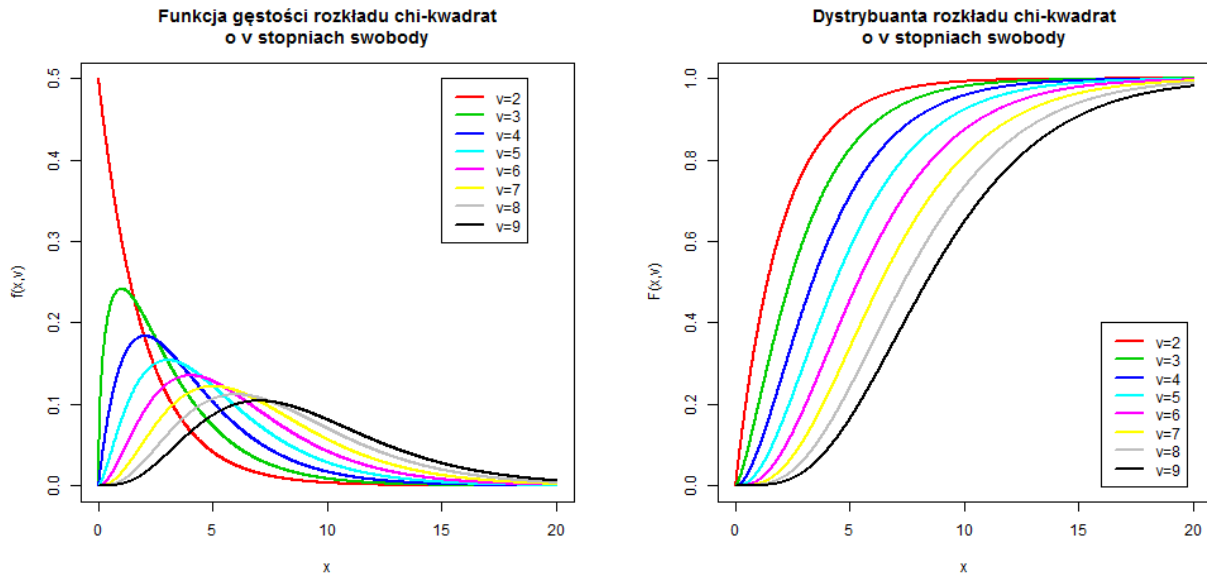

Inżynierskie zastosowania statystyki - Ćwiczenia nr 10

1 Rozkład χ^2

- Z tablicy kwantyli $\chi^2(p, v)$ (p - prawdopodobieństwo, v - liczba stopni swobody) rozkładu χ^2 odczytaj następujące kwantyle: $\chi^2(0.975, 11)$, $\chi^2(0.005, 15)$.

2 Testy istotności dla wariancji

Badana cecha ma rozkład $N(\mu, \sigma^2)$ o nieznanym parametrach μ i σ^2 .

Statystyka testowa

$$\chi^2 = \frac{nS^2}{\sigma_0^2} \quad (1)$$

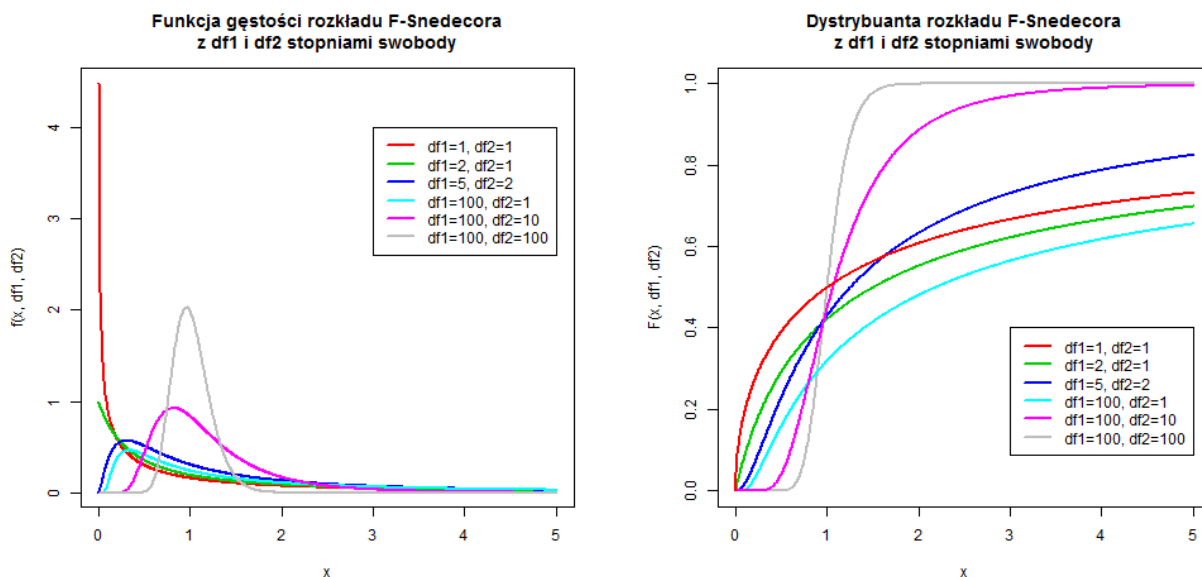
przy założeniu prawdziwości hipotezy $H_0 : \sigma^2 = \sigma_0^2$ ma rozkład χ^2 z $n - 1$ stopniami swobody. ($\chi^2(n - 1)$).

Hipoteza alternatywna	Obszar krytyczny
$H_1 : \sigma^2 \neq \sigma_0^2$	$(0, \chi^2(\frac{\alpha}{2}, n - 1)] \cup [\chi^2(1 - \frac{\alpha}{2}, n - 1), +\infty)$
$H_1 : \sigma^2 > \sigma_0^2$	$[\chi^2(1 - \alpha, n - 1), +\infty)$
$H_1 : \sigma^2 < \sigma_0^2$	$(0, \chi^2(\alpha, n - 1)]$

- Żeby połączyć dwa elementy za pomocą nitu, nit musi pasować do otworu w tych elementach. Wybrano próbę losową $n = 15$ elementów i zmierzono średnice otworów. Wariancja z próby pomiaru średnic otworów wyniosła $s^2 = 64 \cdot 10^{-6} \text{mm}^2$. Jeżeli wariancja średnic otworów przekracza 10^{-4}mm^2 , wówczas prawdopodobieństwo tego, że nit nie będzie pasował jest zbyt wysokie. Czy próba dostarcza dowodów na to, że wariancja przekracza 10^{-4}mm^2 na poziomie istotności $\alpha = 0.05$? Dokonaj niezbędnych założeń odnośnie rozkładu populacji.
- Automat napełniający wykorzystuje się do napełniania butelek płynnym detergentem. Wariancja z próby losowej 20 butelek wynosi $s^2 = 13.38 \text{ml}^2$. Jeżeli wariancja objętości napełniania przekracza 9ml^2 , nieakceptowalna proporcja butelek będzie zbyt lub niewystarczająco napełniona. Czy na podstawie tej próby

mamy dowody, żeby twierdzić, że na poziomie istotności $\alpha = 0.05$ producent ma problem z nieodpowiednio napełnionymi butelkami? Załóż, że rozkład objętości napełniania jest normalny.

3 Rozkład F -Snedecora

W celu wyznaczenia kwantyli, których nie można bezpośrednio odczytać z tablic statystycznych, korzystamy z zależności:

$$f_{1-p,u,v} = \frac{1}{f_{p,u,v}}, \quad (2)$$

gdzie $f_{p,u,v}$ oznacza kwantyl stopnia p rozkładu F o u i v stopniach swobody.

- Z tablicy kwantyli $F(p, df1, df2)$ (p - prawdopodobieństwo, $df1$ - liczba stopni swobody w liczniku, $df2$ - liczba stopni swobody w mianowniku) rozkładu F -Snedecora odczytaj następujące kwantyle: $F(0.95, 15, 10)$, $F(0.99, 15, 10)$, $F(0.025, 15, 10)$, $F(0.005, 15, 10)$.

4 Weryfikacja hipotezy o równości wariancji dwóch populacji

Interesuje nas przetestowanie hipotezy $H_0 : \sigma_1^2 = \sigma_2^2$ dotyczącej różnicy pomiędzy wariancjami badanej cechy w dwóch populacjach.

Dysponujemy dwiema próbami:

- n_1 -elementową próbą losową z populacji 1 $X_1 = (X_{11}, X_{12}, \dots, X_{1n_1})$ oraz
- n_2 -elementową próbą losową z populacji 2 $X_2 = (X_{21}, X_{22}, \dots, X_{2n_2})$.

Średnie arytmetyczne z obu prób wynoszą odpowiednio $\bar{X}_1$ i $\bar{X}_2$, a wariancje s_1^2 i s_2^2 .

Statystyka testowa

$$F = \frac{S_1^2}{S_2^2}, \quad (3)$$

przy założeniu prawdziwości hipotezy $H_0 : \sigma_1^2 = \sigma_2^2$ ma rozkład F -Snedecora o $(n_1 - 1, n_2 - 1)$ stopniach swobody.

Hipoteza alternatywna	Obszar krytyczny
$H_1 : \sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$	$(0, f_{\frac{\alpha}{2}, n_1-1, n_2-1}] \cup [f_{1-\frac{\alpha}{2}, n_1-1, n_2-1}, +\infty)$
$H_1 : \sigma_1^2 > \sigma_2^2$	$[f_{1-\alpha, n_1-1, n_2-1}, +\infty)$
$H_1 : \sigma_1^2 < \sigma_2^2$	$(0, f_{\alpha, n_1-1, n_2-1}]$

5. Warstwy tlenkowe na powierzchni półprzewodników są trawione w mieszaninie gazów, żeby osiągnąć właściwą grubość. Zmienność grubości warstwy tlenku jest cechą krytyczną wafli, mała zmienność jest pożądana dla kolejnych etapów przetwarzania. Dwie różne mieszanki gazów są badane w celu określenia która z nich jest lepsza pod kątem uzyskania małej zmienności grubości warstwy tlenku. Po dwadzieścia wafli jest wytrawiane w każdej z mieszanek. Odchylenia standardowe z prób wynoszą odpowiednio $s_1 = 1.96\text{Å}$ ($1\text{Å} = 10^{-10}m$) i $s_2 = 2.13\text{Å}$. Czy na tej podstawie możemy powiedzieć, że któraś mieszanka gazów jest lepsza na poziomie istotności $\alpha = 0.05$?
6. Przeprowadzono badanie w celu ustalenia czy kobiety i mężczyźni różnią się pod względem czasu potrzebnego do zmontowania pewnego elementu na płytce drukowanej. Wybrano 25 mężczyzn i 21 kobiet i poproszono ich o złożenie elementu. Na tej podstawie obliczono wariancję czasu składania elementu dla mężczyzn $s_m^2 = 0.9604\text{min}^2$ i kobiet $s_k^2 = 1.0404\text{min}^2$. Czy mamy dowody, żeby twierdzić, że mężczyźni i kobiety różnią się na poziomie istotności $\alpha = 0.01$ pod względem czasu potrzebnego na zrealizowanie tego zadania montażowego? Dokonaj niezbędnych założeń odnośnie rozkładów populacji.